

Književne novosti

Povesti. Spisal dr. Ivan Tavčar. V. zvezek. Založil pisatelj. Tiskala Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. V Ljubljani 1902. Tavčarjevih povesti je izšel V. zvezek. Ta zvezek obsega dve večji leposlovni deli Tavčarjevi, in sicer povesti »Mrtva srca« in pa »4000«. »Ljubljanski Zvon« je ob enakih prilikah opetovano obetal, da prinese o dr. Tavčarjevih delih obširnejšo študijo, kadar izidejo vsa. Ker se bo morala ta obljuba spričo odličnega mesta, ki ga zavzemlje dr. Tavčar med našimi literati, vsekakor izpolniti, se v podrobno oceno najnovejšega zvezka ne spuščamo že zdaj. Le par opomenj si dovoljujemo. Stritar, Jurčič, Kersnik in dr. Tavčar so štirje stebri našega leposlovja izza polpretekle dobe, vsak sicer drugega sloga, a tvoreč skupaj navzlic temu prekrasno zgradbo. No, dr. Tavčarja bi primerjal človek skoro z ognjenim stebrom . . . Njega je sam temperament. On piše s plamenco dušo in plamenčim peresom. Po vsakem stavku, ki ga zapiše, se pretaka njegova srčna kri, iz vsakega stavka nam zveni njegova bitnost nasproti. Dr. Tavčar je krepka, samosvoja, v ostrih in karakterističnih konturah načrtana, iz vsakdanjosti plastično dvigajoča se literarna individualnost! Pri dr. Tavčarju ni morda toliko romantike, kakor se vobče domneva. Tudi on opisuje realno življenje, a opisuje ga tako, kakor ga pač on vidi. In on vidi drugače nego mi drugi. To, kar ga razločuje od nas, so njegove umetniške oči!

»Mrtva srca« prištevamo k najboljšim Tavčarjevim proizvodom. A »4000« je satira, kakršna mora biti, prava vzor-satira. Sarkazem, ironija in humor si podajajo v tem umotvoru Tavčarjevem roko ter učinkujejo z elementarno silo! —

V novejšem času se prelagajo Tavčarjevi spisi na češčino. Pred kratkim pa je zagledal Tavčarjev »Tiberius Pannonicus« v listku praške »Politik« v nemškem prevodu beli dan. Jako dobri prevod je oskrbela naša neutrudna pisateljica, Zofka Kvedrova.

Tavčarjevih spisov ni treba priporočati v nakupovanje. Kjer so Stritar, Jurčič in Kersnik, mora biti tudi Tavčar. — Cena V. zvezku je broš. 2'40 K, v platno vezanemu 3 K, v polfrancoski vezbi pa 4'20 K.

Dr. Fr. Z.

Slovan. Mesečnik za književnost, umetnost in prosveto. V začetku decembra preteklega leta je zagledala beli dan prva številka *Slovana*, novega slovenskega mesečnika za književnost, umetnost in prosveto, kateremu urednik je znani slovenski pisatelj g. Fr. Govékar. Program listu je v bistvu isti, kakor je bil program onega »Slovana«, ki sta ga svoj čas izdajala gg. Ivan Hribar in dr. Ivan Tavčar. Slovan hoče stati na stališču slovanstva, individualizma, modernosti in duševne svobode. Prinašati hoče poleg izvirnih pesmi in pripovednih spisov životopise slavnih mož in žen moderne dobe, poučne spise krajšega obsega ter razprave, članke, poročila, ocene in kratke beležke o kulturnem, socialnem in umetniškem gibanju slovanskih narodov. »Slovan« je ilustrovan. Prvi zvezek napravlja v vsakem oziru prav ugoden vtisk. Izmed mnogih lepih slik jih je tudi nekaj izvirnih. Gotovo nismo imeli Slovenci še tako bogato ilustro-

vanega lista. List izhaja v založbi g. Dr. Hribarja v Ljubljani. Naročnina mu znaša na leto 12 K, za dijake 10 K.

Z.

Mali vitez (Pan Volodijevski). Zgodovinski roman. Spisal H. Sienkiewicz. Po poljskem izvirniku poslovenil Podravski. V založbi knjigotrznice Ig. pl. Kleinmayra in Fed. Bambergja je začel izhajati sloveči zgodovinski roman H. Sienkiewicza »Pan Volodijevski« (»Mali vitez«). Zgodovinskemu romanu se je nekaj časa že trda godila. Da ga je zametaval naturalizem, ki je stavil milieu nad človeka, še ni bilo toliko. Kajti prej ali slej je moralo zopet prodreti prepričanje, da je človek tisti, ki dela milieu, a ne nasprotno, če se tudi ne more tajiti, da vpliva milieu do neke meje tako na človeško mišljenje kakor na čuvstvovanje njegovo. Večjega pomena je bilo to, da so se možje, kakor Taine in Brandes, postavili na zgodovinskemu romanu sovražno stališče ter nastopili zoper njega z navidezno prav tehtovitimi razlogi. Moral je priti res pisatelj takega talenta, kakor je Sienkiewicz, da je podrl te razloge in razpršil predsodke, ki so se bili polastili najširših krogov do zgodovinskega romana. Storil je to Sienkiewicz že z golim dejstvom, da je pisal take romane. Kdor je čital njegov roman »Z ognjem in mečem« ali »Quo vadis?«, je moral takoj čutiti, da vse to, kar se je navajalo zoper upravičenost zgodovinskega romana, ne more imeti istinite podlage. Ali ne razumemo mar Neronove dobe šele zdaj prav, ko smo čitali roman »Quo vadis?« Zgodovina s svojimi suhimi dejstvi nam nikdar ne more tako živo predočiti davno pretekle dobe kakor resnično nadarjen pisatelj, ki se ne zadovoljuje samo z zunanjimi dogodki, ampak zasleduje tudi najskrivnostnejše pojave človeške narave, človeške duše. Sienkiewicz bi bil spričo uspehov svojih zgodovinskih romanov lahko molčal, vendar pa se je še izrecno potegnil za veljavo zgodovinskega romana. Storil je to s toli prepričevalnimi argumenti, da so pač za dolgo ovrženi vsi pomisleki, ki so se navajali bodisi že od katerekoli strani zoper historični roman. »Pan Volodijevski« ne zaostaja glede pesniške vrednosti za drugimi podobnimi deli slavnega Poljaka. Roman je preveden na vse kulturne jezike, in prav je, da se seznanijo tudi naše občinstvo ž njim. Ves roman izide v 25 sešitkih, ki bodo obsegali po 2 do 2½ pole. Obeta se vsakih 14 dni po 1 sešitek. Sešitek velja 40 h. Izdaja bo ilustrovanja in bo v svoji celoti, kolikor se sme sklepati po prvem sešitku prav lepa knjiga. O tem delu kaj več, ko bo ležala cela knjiga pred nami.

Z.

»Nove pravljice iz rooi noči.« Založil L. Schwentner v Ljubljani. Lično opremljena knjižica, kakor vse, kar pride iz Schwentnerjeve knjigarne, s pestrimi platnicami in živobojnimi slikami — prava paša za željne otroške oči! Poleg primernega uvoda obsega knjižica petnajst pripovedk, ki bodo vse še bolj podžigale že itak bujno otroško domišljijo, a ji nudile tudi tešila. Zares, jako pripravno božično ali novoletno darilo za našo mladino! Papir je močan, tisk lep. Cena knjižici je nizka: 2 kroni, po pošti 20 vinarjev več.

—b—.

»Jež«. V založništvu D. Hribarja v Ljubljani je začel izhajati skoro zajedno s »Slovanom« nov humorističen list »Jež«. Urednik mu je znani naš humorist in pisatelj, Rado Murnik. Urednikovo ime jamči za to, da bo list kos svoji nalogi. Izhajal bo »Jež« prvo in tretjo soboto vsakega meseca. Prva številka prinaša mnogo slik in risb. Cena mu je na leto 6 K, na pol leta 3 K, posamezne številke stanejo 30 h.

—k.